

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

”Sametinget – ett nytt fall för etablerade teorier om politiskt förtroende”

EN STATISTISK STUDIE OM SAMERNAS POLITISKA FÖRTROENDE

Michaela Wikdahl

Examensarbete 15 hp
Statsvetarprogrammet, SK1523 Examensarbete statsvetenskap
Grundnivå
VT 2018
Handledare: Maria Solevid

Antal ord: 7811

Abstract

Det svenska Sametinget är en unik politisk institution med dubbla roller som både myndighet under regeringen och som ett folkvalt parlament som inrättades åren 1992–1993 efter beslut av riksdagen. Dessa dubbla roller har sedermera skapat begränsningar i vad tinget kan förmår att uträtta, samtidigt som det skapas både interna konflikter inom tinget och externa konflikter med staten. En samisk väljarundersökning genomfördes för första gången i samband med Sametingetsvalet år 2013 och visade att det finns ett bristande förtroende för Sametinget och detta tros höra ihop med Sametingets dubbla roller. Givet Sametingets unika konstruktion med dess dubbla roller som myndighet och folkvalt parlament är syftet med denna uppsats att studera i vilken utsträckning etablerade statsvetenskapliga förklaringarna till politiskt förtroende också gäller för samernas förtroende för Sametinget. Förklaringsfaktorer som mellanmänsklig tillit, att vinna och förlora på val, en känsla av att känna sig representerad och institutioners prestationer har i tidigare studier om politiskt förtroende visat sig ha en framstående inverkan för politiskt förtroende. Genom att analysera den insamlade data från den samiska väljarundersökningen 2013 visar studien att känsla av representation och nöjdhet med Sametingets prestationer har inverkan för det politiska förtroendet, medan mellanmänsklig tillit och att vara en valvinnare inte har någon betydande effekt.

Innehållsförteckning	Sida
1. Inledning	1
1.2 Syfte och frågeställningar	3
1.3 Uppsatsen disposition	3
2. Sametingsval	3
2.2 Svenska och norska Sametinget i en jämförelse	4
3. Teori och tidigare forskning	5
3.1 Diffuse and specific support	6
3.2 Utvecklad teori om specific and diffuse support	6
3.3 Demokratiskt underskott	7
3.4 Cultural theories	8
3.5 Empiriska förklaringar till politiskt förtroende	9
4. Hypoteser	11
5. Metod och material	12
5.1 Metod	12
5.2 Material	13
5.3 Operationaliseringar	13
5.3.1 Beroende variabel	13
5.3.2 Oberoende variabler	14
6. Resultat	17
7. Analys och slutsatser	20
8. Referenser	22

1. Inledning och problemformulering

Den svenska riksdagen beslutade år 1992 att inrätta ett Sameting och 1993 invigdes det nya tinget med syfte att: ”förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk att bevara och utveckla sin kultur” (Sametinget, 2017). Till skillnad från riksdagen respektive landstings- och kommunfullmäktigen i Sverige har Sametinget två uppdrag. Dels är det ett folkvalt samiskt parlament men också en statlig myndighet med tjänstemän som får sina uppdrag från regeringen. Sametinget har inget faktiskt självbestämmande utan ska snarare ses som ett rådgivande organ med expertis på samiska frågor (Sametinget, 2017).

År 2010 antogs en ny regeringsform av den svenska riksdagen och i samband detta erkändes samernas särskilda ställning konstitutionellt för första gången i Sverige. ”Samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas” (SFS 2010:1408 kap. 1 § 2). Erkännandet från den svenska staten om samerna som eget folk var viktigt eftersom det samiska folket i Finland och Norge sedan tidigare fått sitt erkännande. Explicit har samerna inte erkänts som urfolk av den svenska staten, men i den nya regeringsformen så gjordes en uppdelning mellan andra minoritetsgrupper och det samiska folket. I förarbetet till den uppdaterade regeringsformen motiverades uppdelningen mellan andra minoriteter och det samiska folket med just anledningen att samer har egenskapen av urfolk (Lawrence & Mörkenstam, 2012, 207).

Några år tidigare, år 2007, antogs ”Deklaration om urfolkens rättigheter” av Förenta Nationernas generalförsamling som slår fast att ”urfolk har rätt till självbestämmande. I kraft av den rätten bestämmer de själva sin politiska status och råder själva över sin ekonomiska, sociala och kulturella utveckling” (UN 2007: art. 3). Sverige har röstat för en FN-konvention om minoriteters rätt till självbestämmande (SOU 2008:125: 455–458) men samtidigt utformat Sametinget på ett sätt som gör att det inte finns något reellt självbestämmande (Sametinget, 2017). Sametinget som myndighet och Sametinget som folkvalt parlament har nödvändigtvis inte samma mål och/eller prioriteringar vilket riskerar å ena sidan att det uppstår en konflikt mellan Sametinget och staten, å andra sidan att det skapas interna konflikter inom Sametinget, något som är påtagligt i dagens verksamhet (Lawrence & Mörkenstam, 2012, 228). Resultaten från den samiska väljarundersökningen 2013 visar att förtroendet för Sametinget är lågt i jämförelse med andra politiska institutioner och grupper som polisen, domstolarna, riksdag, regering och kommunfullmäktige, bland de samiska väljarna är det bara EU som har lägre

förtroende än sametinget. Samernas förtroende till de svenska institutionerna är däremot på samma nivåer som resultaten från de nationella SOM-undersökningarna gjorda bland samtliga svenska invånare (Nilsson, Dahlberg & Mörkenstam, 2016, 219).

Politiskt förtroende – förtroende för politiker, demokratins institutioner och för demokratin som helhet – är avgörande för demokratins legitimitet (Norén Bretzer, 2005, 16). Förtroende är särskilt kritiskt för nya regimer och ofta är också förtroendet lägre jämfört med etablerade regimer. Det politiska förtroendet skapar legitimitet för det politiska systemet och skapar möjligheten för ett solidariskt samhälle (Mishler & Rose, 2001). Tidigare forskning har visat att politiskt förtroende förklaras av bland annat mellanmänsklig tillit, att vinna eller förlora på politiska val, institutioners prestation och i vilken utsträckning personer känner sig representerade av institutionens ledamöter.

Det låga förtroendet för Sametinget tros höra ihop med den förväntan som finns bland väljarna i kombination med de begränsningar som tinget står inför (Nilsson, Dahlberg & Mörkenstam, 2016, 221). Med andra ord kan man säga att det råder ett demokratiskt underskott inom Sametinget. Den övergripande forskningsfrågan i den här uppsatsen är vad är som mer specifikt skulle kunna förklara de förmodade skillnaderna i politiskt förtroende mellan samiska väljare? Den vetenskapliga forskningen kring samer, samiska attityder och Sametinget är inte speciellt utbredd och denna undersökningen är viktig dels för att den kommer pröva de etablerade teoriernas slagkraft på ett nytt fall (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017, 359–401), dels är det också försök att ta reda på vilken typ av forskning som behövs i framtiden för att kunna säga något om samernas förtroende. Det är viktigt att belysa Sametingets problematik för att det är en unik politisk institution där mer forskning och synlighet behövs. Problemet är utomvetenskapligt relevant för att Sverige röstat för en FN-konvention om minoriteters rätt till självbestämmande (SOU 2008:125: 455–458) men samtidigt utformat Sametinget på ett sätt som gör att det inte finns något faktiskt självbestämmande (Sametinget, 2017). Uppsatsen ämnar bidra med mer systematisk kunskap om vad de upplevda legitimitetsproblemen mer specifikt beror på och eventuellt kan detta ge input till hur problemen kan tacklas i framtiden.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka i vilken utsträckning de etablerade statsvetenskapliga förklaringarna till politiskt förtroende också gäller för samernas förtroende för Sametinget.

I vilken utsträckning kan samernas förtroende för Sametinget förklaras av de etablerade statsvetenskapliga förklaringsfaktorerna?

1.3 Uppsatsens disposition

Uppsatsen inleds med en bakgrund till sametingsvalet och en kortare jämförelse med det norska sametinget. Därefter kommer den tidigare forskningen och teorier att presenteras. I avsnitt fyra presenteras hypoteser och motiveringar varför det är lämpligt att testa valda förklaringsfaktorer på fallet Sametinget. Sedan sker en genomgång av metod, material och operationaliseringar och som efterföljs av en presentation av uppsatsens resultat.

Avslutningsvis sker en diskussion av studiens resultat och slutsatser.

2. Sametingsval

Valet till Sametingets hålls vart fjärde år den tredje söndagen i maj. I Sverige finns det uppskattningsvis mellan 20 000 till 35 000 samer och av dessa är det hittills nästan 9000 som registrerats i Sametingets röstlängd. För att bli registrerad i röstlängden måste en anmäla sig och förutom att ha fyllt 18 år, uppfylla två kriterier. Det ena kriteriet är att en anser sig vara same och det andra är att en själv, ens föräldrar eller mor/farförälder talar samiska i hemmet, alternativt att en har en förälder som tidigare varit eller är upptagen i röstlängden. Sametingets valnämnd har i uppgift att besluta om vilka som kan upptas i röstlängden. Genom valet till Sametinget väljer det samiska folket de 31 företrädare som de vill ska representera dem i det folkvalda parlamentet som kallas plenum. I valet till Sametinget så röstar en enbart inte på ett parti, utan kan också välja att personrösta. Plenum utser sedan en styrelse med styrelseordförande, presidium, ordförande/talman och nämnder. Plenum har sitt sammanträde tre gånger per år (Sametinget, 2017).

4012 personer, motsvarande 46 %, av de nästan 9000 anmälda till den samiska röstlängden är bosatta i Norrbottens län. 1962 personer, motsvarande cirka 22 %, är bosatta i Västerbottens län. Totalt är 68 % av de samer som anmält sig till röstlängden bosatta i nordligaste Sverige. Utöver dessa återfinns 6,4 % i Jämtlands län, 2,5 % i Västernorrlands län, 2,5 % i Västra

Götalands län, Uppsala län, Dalarnas län, Skåne län och Gävleborgs län bor totalt 5,2 % av de samer som anmält sig till röstlängden. Samer bor med andra ord i hela Sverige, dessutom är 195 registrerade samer bofasta utomlands (Sametinget, 2017). Tabell 1 nedan visar valresultatet från 2013. Sammanlagt fick 9 partier röster varav 8 tog plats i Sametinget. De två största partierna är Jakt- och fiskesamerna och Samelandspartiet som fick 26,75 respektive 20 procent av rösterna vilket motsvarar 9 respektive 6 mandat. Tillsammans har de alltså nästan hälften av mandaten i tinget.

Tabell 1: Valresultat för Sametinget i procent och antal mandat

Parti	Andel röster	Antal mandat
Jakt- och Fiskesamerna	26,75	9
Sámiid Riikkabellodat Samelandspartiet	20,00	6
Mijjen Geajnoe, Mijjan Geäjdnuo, Mijá Gäjno, Min Geaidnu	13,72	4
Gouvssonásti	9,96	3
Landspartiet Svenska Samer	9,74	3
Vouvdega-Skogssamerna	8,39	3
Samerna	7,39	2
Albmut - Almetjh - Almasj - Folket	2,37	1
Vi Samer	1,68	-

Källa: Valmyndigheten

2.1 Svenska och norska sametinget i en jämförelse

Vid beslutet om och etableringen av det svenska Sametinget 1992–1993 hänvisades det till det redan etablerade tinget i Norge som på många sätt kom att bli en förebild för det fortsatta arbetet med Sametinget i Sverige. De båda sametingen är på många sätt väldigt lika, men det finns dock några väsentliga skillnader när det kommer till tingens uppdrag, parti- och valsysteem samt ekonomisk ram. De båda sametingen har dubbla roller som dels myndighet under regeringen och som folkvalt representativt organ. En framstående skillnad mellan tingen är att graden av självbestämmande är mer utbredd för det norska Sametinget eftersom den norska staten betonade vikten av ett rådgivande organ för samiska frågor och som senare kom att resultera i

att det norska Sametinget idag är en obligatorisk remissinstans för frågor som rör det samiska folket, medan den svenska staten la sin betoning på myndighetsrollen (Nilsson, Dahlberg & Mörkenstam, 2016, 289–290).

Ytterligare skillnader mellan de två sametingen när det kommer till parti- och valsysteM är att de svenska sametingsvalen hålls en annan månad och ett annat år än de nationella valen till riksdag, landsting och kommun. Sametingsvalet i Norge hålls däremot på samma dag som valet till Stortinget. Dessutom är Norge indelat sju olika valkretsar, medan Sverige är indelat i en enda stor valkrets. Kraven för att bli upptagen i röstlängden är i princip densamma för de båda tingen, enda skillnaden är att Norge har lagt till möjligheten för det objektiva kriteriet att också innefatta ytterligare en generation bakåt efter mor- och farföräldrar som det är i Sverige. I Norge ställer dessutom de traditionella norska partierna upp i valet till Sametinget, medan enbart samiska partier ställer upp i Sverige. Det återfinns också ekonomiska skillnader mellan tingen, budgeten för det norska Sametinget är mer än dubbelt så stor och det norska tingen har tre gånger så många heltidsanställda som det svenska Sametinget vilket kan påverka möjligheten för tingen att verka och agera i vissa frågor (Nilsson, Dahlberg & Mörkenstam, 2016, 290).

3. Teori och tidigare forskning

Förtroende för politiker, demokratins institutioner och för demokratin som helhet och är avgörande för demokratins legitimitet (Norén Bretzer, 2005, 16). Genom politisk representation ges vissa politiker och partier väljarnas mandat att verka för gruppens bästa och föra deras talan vidare. Det politiska förtroendet skapar legitimitet för det politiska systemet och skapar möjligheten för ett solidariskt samhälle (Mishler & Rose, 2001). För att konceptualisera politiskt förtroende kommer jag, i likhet med tidigare forskning, att använda mig av Eastons modell (1975), senare utvecklad av Norris (1999) för att leta efter de förklaringsfaktorer som tidigare visat sig påverka politiskt förtroende.

3.1 Diffuse and specific support

En väl citerad och framstående teori inom förtroendeforskningen är David Eastons modell (1975) om politiskt förtroende som skiljer mellan ”diffuse support” för det politiska samhället och för demokratiska principer å ena sidan och ”specific support” för regimstrukturen och de politiska myndigheterna å den andra sidan. Diffuse support är en djupt rotad och beständig uppsättning av politiska attityder som överförs till de yngre leden genom politisk socialisation. Diffuse support hjälper medborgare att bibehålla legitimitet för staten och det demokratiska systemet även i tider när det finns missnöjde över ledare, politiska processer eller ineffektivitet. Diffuse support är med andra ord ett grundläggande stöd för den politiska konstruktionen och avsikterna med dess politik som grundar sig i en känsla av gemenskap och en känsla för att systemet fungerar. Till skillnad från diffuse support är graden av specific support beroende av hur det politiska systemet uppträder och vilka resultat de levererar i förhållande till medborgarnas förväntningar på dess prestation. Specific support är med andra ord mer relaterat till de politiska auktoriteterna, institutionernas effektivitet och prestationer, jämfört med diffuse support (Easton, 1975, 437–445).

3.2 Utvecklad teori om diffuse and specific support

Med utgångspunkt i Eastons teori har Norris utvecklat ’specific and diffuse support’ och gör en begreppslig åtskillnad mellan fem olika delar i det demokratiska systemet. Mot var och en av dessa fem delar, som placeras på en sorts skala/kontinuum från det mest ’diffuse support’ till det mest ’specific support’, kan sedan medborgarna rikta sitt stöd eller sitt missnöje (Norris, 1999, 9–20).

De fem delarna i Norris variant består av *den politiska samhälligheten* som handlar om en känsla av samhörighet och lojalitet med det egna politiska systemet eller nationen och alltså är det som är mest 'diffuse support'. *Den politiska regimens principer* handlar om medborgarnas stöd för demokratin som ett normativt ideal samt acceptans av grundläggande demokratiska värden. *Den politiska regimens effektivitet* berör medborgarnas utvärderingar av hur väl det politiska systemet fungerar i praktiken. *Regimens institutioner* handlar om attityder gentemot olika institutioner, så som regeringen och parlamentet och *politiska aktörer* som handlar om stöd för enskilda auktoriteter och politiker vilket alltså är mest specific support (Norris, 1999, 9–20).

Givet Sametingets unika konstruktion och dess brist på befogenheter har förklaringsfaktorer som går att koppla tillbaka till mestadels specific och delvis diffuse support valts ut. Sametinget kan på Norris skala liknas med 'regimens institutioner'. Givet Sametingets inplacering på skalan har de förklaringsfaktorer som visat sig påverka förtroendet för politiska institutioner valts ut. De förklaringsfaktorer som kommer att prövas i studien är mellanmänsklig tillit, valvinnare, representation och institutioners prestation.

3.3 Demokratiskt underskott

Demokratiskt underskott, eller demokratiunderskott, uppstår när demokratiska organisationer eller institutioner, och särskilt regeringar, inte uppfyller principen om demokrati i deras praxis eller verksamhet där representativ och parlamentarisk integritet diskuteras brett (Levinson, 2007). När medborgarna upplever demokratiskt underskott är det politiska förtroendet för institutionen också ofta lågt. Forskning om det demokratiska underskottet har främst bedrivits när det gäller EU och Europaparlamentet. Europaparlamentet är precis som Sametinget ett direkt folkvalt organ med en begränsad makt och innehar en svaghet jämfört med regeringarna i Europeiska rådet. EU är också psykologiskt alltför annorlunda de inhemska demokratiska institutionerna som medborgarna nyttjar. Som ett resultat kan medborgarna inte förstå EU och de kommer aldrig att kunna bedöma och betrakta det som ett omfattande demokratiskt system och inte heller identifiera sig med det (Follesdal & Hix, 2006).

Förekomsten av democratic deficit, eller demokratiskt underskott, återfinns också inom Sametinget. Sametingets konstruktion av att vara dels ett folkvalt parlament och dels en myndighet under regeringen, samt ett rådgivande organ påverkar villkoren för verksamheten

att kunna genomföra sina respektive uppdrag. Det finns både externa och interna motsättningar inom Sametinget. Å ena sidan de externa motsättningarna mellan de samiska folkets intressen och den svenska statens intresse vilket påverkar Sametingets myndighetsutövning. Å andra sidan de interna motsättningarna som på grund av Sametingets konstruktion skapar intressekonflikter mellan det folkvalda parlamentet och myndigheten med kansli och tjänstemän. Den folkvalda församlingens uppgift är att se till att det samiska folkets intressen tillgodoses och myndighetens uppgift är att ta ansvar och genomföra de direktiv man tillhandahåller från regeringen (Lawrence & Mörkenstam, 2012, 222–232). På samma sätt som Europaparlamentet är svagt i förhållande till Europeiska rådet med medlemsländernas regeringar, så kan Sametinget som folkvalt parlament ses som svagt i förhållande till den regeringsstyrda myndigheten av Sametinget. Nilsson, Dahlberg och Mörkenstam (2016) menar att trots att den svenska staten betraktar Sametinget som ett centralt organ för att värna om det samiska folkets rätt till självbestämmande så är tingets beslutsmakt väldigt begränsad eftersom Sametinget offentligt är en statlig myndighet underordnad regeringen. Konstruktionen av Sametinget med dubbla roller begränsar å ena sidan de valda ledamöterna att representera väljarkårens intressen och åsikter, å andra sidan begränsar konstruktionen Sametingets inflytande och autonomi (Nilsson, Dahlberg & Mörkenstam, 2016, 45–71).

3.4 Cultural theories

Ur ett kulturellt perspektiv är institutionellt förtroende en förlängning av mellanmänniskt förtroende, något individen lärt sig tidigt i livet och som senare projiceras på politiska institutioner och därigenom påverkar institutionell prestationsförmåga. Detta resulterar i en generaliserad känsla av förtroende eller misstro mot andra människor. Sammantaget kan kulturer differentieras beroende på deras nivåer av förtroende eller misstro mot andra (Mishler & Rose, 2001). Även om ursprunget till interpersonell förtroende ligger utanför det politiska systemet, påstår förespråkare för de kulturella teorierna att personer som litar på varandra är mer benägna att samarbeta med varandra när de bildar både formella och informella institutioner. Politiskt bidrar mellanmänniskt förtroende till att politiska institutioner fungerar, i samarbete med människor i lokala samhällsorganisationer, och för att skapa ett rikstäckande nätverk av institutioner som är nödvändiga för representativ styrning. I detta avseende projiceras mellanmänniskt förtroende på politiska institutioner som skapar en medborgarkultur. På individnivå presenterar kulturteorierna en grundläggande hypotes om att

tillit till institutioner varierar inom och över länder beroende på förtroende för andra som formas av sin plats i den sociala strukturen (Mishler & Rose, 2001).

Även om det finns en koppling mellan politiskt och interpersonellt förtroende har riktningen av detta förhållande ifrågasatts av nya bevis på att politiskt förtroende eller politisk misstro kan påverka interpersonella relationer lika mycket eller mer än mellanmänniskt förtroende påverkar förtroendet för politiska institutioner. Vissa argumenterar för att mellanmänniskt förtroende verkar vara en produkt av demokrati snarare än ett ursprung till det (Mishler & Rose, 2001). Samhällen med högt förtroende är rika samhällen. Politisk förtroende och social tillit främjar aktivt medborgarskap och ett effektivt genomförande av offentliga tjänster, minskar skatteflykt, underlättar de politiska förlorarnas samtycke och hjälper till att rensa vägen till politiska överenskommelser och kompromisser (Newton, Stolle & Zmerli, 2018, 38)

3.5 Empiriska förklaringar till politiskt förtroende

Under de senaste årtiondena har forskningen om politisk förtroende blivit en viktig del av den politiska beteendeforskningen. Begreppet ”overload” används ofta för att beskriva kombinationen av ekonomiska problem och politiska konflikter som uppstår, vilket tyder på att medborgarna kräver mer än vad systemet kan leverera. Medborgarnas krav på demokratiska regeringar ökar samtidigt som regeringarnas förmåga att uppnå sina politiska mål minskar till följd bland annat av att den inbromsande ekonomiska tillväxten (Listhaug & Jakobsen, 2018).

Utöver diskussion om förtroende som specifikt eller diffust kan det politiska avståndet mellan valda och väljare relateras till jämförelser mellan demografiska grupper såsom ålder, kön, och utbildning. Empirisk forskning har tidigare givit knappt stöd till hypoteser om att demografi spelar roll för politiskt förtroende. Den främsta orsaken till detta är att demografiska variabler i många fall inte är kopplade till politiska problem och konflikter (Listhaug & Jakobsen, 2018). Demografiska faktorer och sociala skiljelinjer har normalt en inverkan på politisk förtroende endast när de är kopplade till politiska konflikter mellan grupper. Det politiska avståndet mellan majoriteten och eliten är ett viktigt inslag i politisk representation, och det antas att det politiska förtroendet minskar när avståndet ökar (Listhaug & Jakobsen, 2018).

Det råder, enligt forskningen, ingen tvekan om att utbildning har en stor inverkan på politiska attityder och beteenden i västerländska samhällen. Forskningen har visat att personer med hög

utbildning deltar i större utsträckning i politiken, att de har högre nivåer av politiskt intresse och politisk kunskap och det förväntas att de kommer att vara mer toleranta och ha högre politiskt förtroende. Många menar därför att utbildning är eller har blivit inkörsporten till politiskt engagemang. Det finns emellertid stor oenighet om hur exakt denna inkörspport fungerar (Hooghe, Dassonneville och Marien, 2015, 1). Vissa författare menar att utbildningen har en direkt inverkan på värderingar och färdigheter, andra avviker från påståendet och menar på att erfarenheter av utbildning är överskattat. Hooghe, Dassonneville och Marien (2015) undersökte utbildningens inverkan på utvecklingen av politisk förtroende. Deras resultat visar att under gymnasiet har eleverna redan förvärvat ett värdemönster som fortsätter i vuxenlivet.

Senare forskning har betonat mer allmänna aspekter av avstånd, till exempel av vänster-höger ideologi. De flesta regeringar rekryteras antingen från den måttliga vänstern eller den moderata högern och avståndet mellan regeringen och dess väljare kommer då att vara som minst. Om regeringen bygger på partier till vänster, kommer förtroendet att förbättras för medborgare som delar denna ideologiska position. Om regeringen bildas av partier till höger, kommer det politiska förtroendet att visa en förbättring på denna sida av det ideologiska spektret. På så sätt är förändringarna i politisk förtroende kopplad till den politiska maktens växlingar och ingår i de demokratiska rörelser som följer valresultatet (Listhaug & Jakobsen, 2018). Det finns också en inverkan av att vinna och förlora på politisk förtroende. Forskning från Anderson, Blais, Bowler, Donovan och Listhaug (2005) och många andra har betonat att medborgare som röstar för partier som vinner val är mer benägna att stödja det politiska systemet än de som röstar för partier som är förlorare i valet. De empiriska fynden visar också att den negativa inverkan av att förlora är större i nya demokratier och övergångsregimer än i de mer stabila europeiska demokratierna (Listhaug & Jakobsen, 2018).

Det låga politiska stöd som ofta återfinns i nya demokratier beror normalt på kortare erfarenhet av demokrati och svagare politiska institutioner i dessa länder än i länder med längre erfarenhet av ett demokratiskt system och fungerande politiska institutioner. Dessutom är förväntningarna på vad det nya systemet skulle kunna leverera i vissa nya demokratier överlägset högt och är således svårt att bemöta när de politiska realiteterna kommer. Det skulle också kunna formuleras på följande sätt: "Förlorare i nya demokratier har ännu inte lärt sig att förlora, det vill säga att de inte har utvecklat den erfarenhet som krävs för att uppträda som graciösa förlorare" (Anderson et al., 2005, 105). Sametinget är visserligen inte en speciellt ny

demokratisk institution, men inte heller gammal. Sametingets är däremot en svag institution och som tidigare nämnt tros det bristande förtroendet hänga ihop med dess konstruktion.

Även om politiskt avstånd är ett nyckelelement i en modell för att förklara variationer i politiskt förtroende finns det flera andra delar av den standardpolitiska beteendemodellen som är relevanta. Den viktigaste är politisk prestation. Politisk förtroende ökar när regeringen levererar resultat och resultat som efterfrågas av medborgarna, det vill säga det som Norris (1999) och Easton (1975) kategoriserar som specific support. Tidigare forskning har visat ett stort antal variabler som är relevanta som resultatindikatorer (Listhaug & Jakobsen, 2018). Om medborgarna är överens om målen för samhället, kommer den politiska konkurrensen mellan parterna om vem som bäst att leverera resultat i framkant. Politisk förtroende kan ses som en biprodukt av det som går bra i samhället. Om vi följer det institutionella tillvägagångssättet, kan politiskt förtroende och misstro anses vara rationell respons från medborgarna till institutionernas prestationer (March 1988; North 1990). Det vill säga de institutioner som kan leverera kommer att vara mer betrodda än de som inte uppfattas fungera korrekt. Många av de faktorer som förklarar politiskt förtroende visar också att grunden för politiskt förtroende är komplex och inte kan stödjas av en enda formel eller förklaring (Listhaug & Jakobsen, 2018).¹

4. Hypoteser

Många av de faktorer som förklarar politiskt förtroende visar också som tidigare nämnt att grunden för politiskt förtroende är komplex och inte kan stödjas av en enda formel eller förklaring (Listhaug & Jakobsen, 2018). Med utgångspunkt i forskningen om politiskt förtroende kommer följande specifika hypoteser att prövas i uppsatsen.

Hypotes 1: Ju högre grad av mellanmänsklig tillit, desto högre förtroende för Sametinget.

Hypotes 2: Väljare som har röstat på ”vinnande” partier har högre förtroende för Sametinget än väljare som inte har röstat på vinnande parti.

¹ Det finns också empiriskt stöd för att variabler som rör ekonomi, valsistem, välfärdsindikatorer som hälsa, sjukvård och äldreomsorg och närhet till politiska kontor/politiska kontor på lokal nivå skulle påverka förtroendet. Variabler som dessa är inte relevanta att pröva på fallet Sametinget eftersom dess budget till 80 % är öronmärkt, välfärdsfrågor ingår inte i dess politikområde och valsistem har endast effekt när det jämförs mellan länder.

Hypotes 3: Ju mer man känner sig representerad av ledamöterna, desto högre förtroende för Sametinget.

Hypotes 4: Ju mer nöjd man är med institutionens prestation, desto högre förtroende för Sametinget.

De förklaringsfaktorer som tidigare visat sig påverka politiskt förtroende är också rimliga att testa på Sametinget, trots dess dubbla roller, eftersom det har många likheter med andra demokratiska institutioner men ”faller” just på graden av reellt bestämmande eller självbestämmande i detta fall. De förklaringsfaktorer som kommer att prövas i teorin är etablerade och Sametinget passar in dels på grund av sin likhet med andra institutioner och dels ger det också en tuff prövning för teorierna eftersom de testas på ett nytt fall.

5. Metod och material

5.1 Metod

Uppsatsen kausala modell som kommer att undersökas är kopplingen mellan de variabler som tidigare visat sig påverka politiskt förtroende och förtroendet för Sametinget. I enlighet med uppsatsen syfte så ligger fokus på de etablerade förklaringarna till politiskt förtroende. I likhet med mycket av den tidigare forskningen om politiskt förtroende kommer undersökningen att göras genom en statistisk analys. Den statistiska analysen kommer sedermera att visa sambandet mellan de oberoende variablerna och den beroende variabeln. Undersökningen kommer att använda sig av regressionsanalys som statistiskt verktyg som både är en flexibel och kraftfull analysteknik i den statistiska verktygslådan eftersom de teoretiska modellerna kan utsättas för tuffa prövningar med många variabler (Esaiasson et al, 2017, 359–401). I studien kommer de oberoende variablerna testas gentemot den beroende variabeln för att se i vilken utsträckning de också gäller för förtroendet för Sametinget (Esaiasson et al, 2017, 359–401).²

² En annan tänkbar design hade kunnat vara att jämföra om det är samma förklaringsfaktorer som påverkar samernas förtroende för den svenska Riksdagen vilket också hade utsatt teorierna för ytterligare prövningar. Dessvärre fanns inte tillräckligt många frågor i datan för att kunna operationalisera variablerna representation och prestation.

5.2 Material

Mitt empiriska material består av den data som samlats in vid den första samiska väljarundersökningen år 2013. Väljarundersökningen bestod av 53 frågor och genomfördes i anslutning till Sametingsvalet den 19 maj 2013 där fältperioden pågick från maj till november samma år. Enkäten skickades med brevpost men i följebrevet fanns också anvisningar för hur enkäten kunde besvaras på internet, samt kompletterades med sms- och webb-aviseringar. Undersökning fanns tillgänglig på svenska, sydsamiska, nordsamiska och lulesamiska. Urvalsramen för undersökningen bestod av den fastställda röstlängden för valet 2013 som då bestod av 8327 personer och 5000 röstberättigade samer blev obundet och slumpmässigt utvalda att frivilligt delta i undersökningen. I 2013 års samiska väljarundersökning deltog 2689 samer vilket motsvarar en svarsfrekvens på 53,8% (Nilsson, Dahlberg & Mörkenstam, 2016). Trots att 2689 personer deltagit i undersökning så blev det ett stort bortfall vid filtreringen för att säkerställa att det är samma personer som svarat på samma frågor. Efter filtreringen återstod enbart 818 personer och det är dessa som ingår i analysen. Det ska tilläggas att det även har genomförts en samisk väljarundersökning i samband med 2017 års Sametingsval, men data från den undersökning är ännu bara tillgänglig för primärforskarna inom projektet.

5.3 Operationaliseringar

5.3.1 Beroende variabel

Den beroende variabeln ”Förtroende för Sametinget” operationaliseras utifrån frågan “Hur stort förtroende har Du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?” med Sametinget som val och har svarsalternativen ”mycket stort förtroende”, ”ganska stort förtroende”, ”varken stort eller litet förtroende”, ”ganska litet förtroende”, ”mycket litet förtroende” och ”ingen åsikt”. Svarsalternativet ”mycket stort förtroende” har ursprungligen värdet 1 och ”mycket litet förtroende” ursprungligen värdet 5. Värdena i variabeln kommer att kodas om så ”mycket stort förtroende” får värdet 5 och ”mycket litet förtroende” får värdet 1. Svarsalternativet ”ingen åsikt” kommer att plockas bort ur analysen.

Resultaten från den samiska väljarundersökningen visar att det finns ett bristande förtroende för Sametinget. Det är bara 16% av deltagarna i undersökningen som uppger att de har mycket eller ganska stort förtroende för Sametinget (Nilsson, Dahlberg & Mörkenstam, 2016). Samtidigt är förtroende för politiker, demokratins institutioner och för demokratin som helhet avgörande för demokratins legitimitet (Norén Bretzer, 2005, 16). Förtroende för Sametinget är

därför given som beroende variabel i studiens syfte att undersöka i vilken utsträckning de etablerade statsvetenskapliga förklaringarna till politiskt förtroende också gäller för förtroende för Sametinget. Andelen för förtroende för Sametinget ser ut som följande: ”mycket stort förtroende” 1,8 %, ”ganska stort förtroende” 14,1 %, ”varken stort eller litet förtroende” 34,3 %, ”ganska litet förtroende” 25 %, ”mycket litet förtroende” 16,5 % och ”ingen åsikt” 8,2 %.

5.3.2 Oberoende variabler

Mellanmänsklig tillit

Mellanmänsklig tillit operationaliseras utifrån frågan “Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor? Med ”det går inte att lita på människor i allmänhet” som efterföljande påstående med svarsalternativ på en 10-gradig skala från ”0 – instämmer inte alls” till ”10 – instämmer helt. Värdena i variabeln kommer att kodas om så att svarsalternativet ”instämmer inte alls” är 0 och ”instämmer helt” är 10 för att göra analysen lättare att tolka.

Det kulturella perspektivet hävdar att institutionellt förtroende är en förlängning av mellanmänskligt förtroende och resulterar i en generaliserad känsla av förtroende eller misstro mot andra människor (Mishler & Rose, 2001). Det finns delade meningar huruvida sambandet mellan politiskt förtroende och mellanmänsklig tillit ser ut, det är dock en etablerad förklaringsfaktor i tidigare forskning som förtjänar att lyftas i studien som oberoende variabel givet samernas kultur.

Vinnare och förlorare

Om man är vinnare eller förlorare efter valet operationaliseras utifrån frågan “Vilket parti röstade Du på i Sametingsvalet 2013?” där svarsalternativen består av de 9 partier som presenterades i avsnittet ”Sametingsval” (se Tabell 1) samt alternativen ”röstade blankt”, ”annat parti” och ”kommer ej ihåg”. Vanligtvis när man avgör vem som är vinnare eller förlorare i ett val brukar man jämföra med tidigare val eller vilka partier som bildar regering. I Sametinget bildas ingen regering och det återfinns heller inget tydligt styrande parti eller block. Därför kommer de två största partierna sett till antal mandat, Jakt- och fiskesamerna (9) och Sámiid Riikkabellodat Samelandspartiet (6) att kodas som vinnare med värdet 1. Resterande partier kodas som förlorare med värdet 0. Värdena för svarsalternativen ”röstade blankt”, ”annat parti” och ”kommer ej ihåg” kommer uteslutas ur analysen.

Det finns som tidigare nämnt i teoriavsnittet en inverkan av att vinna och förlora på politisk förtroende. Medborgare som röstar för partier som vinner val är mer benägna att stödja det politiska systemet än de som röstar för partier som är förlorare i valet (Listhaug & Jakobsen, 2018). Trots svårigheter att hitta tydligt ”styrande” partier i Sametinget är det en intressant variabel att undersöka i studien.

Den politiska samhörigheten

Den politiska samhörigheten som handlar om en känsla av gemenskap och lojalitet med det egna politiska systemet eller nationen operationaliseras genom frågan ”Hur väl anser Du att väljarnas åsikter är representerade av Sametingets ledamöter?” med svarsalternativen ”i stor utsträckning”, ”i ganska stor utsträckning”, ”i ganska liten utsträckning”, ”inte alls” och ”ingen uppfattning”. Svarsalternativet ”i stor utsträckning” har värdet 1 och ”inte alls” har värdet 4 vilket som tidigare gör analysen svårtolkad. Därför kommer svarsalternativen kodas om till så ”inte alls” får värdet 1 och ”i stor utsträckning” får värdet 4. Svarsalternativet ”ingen uppfattning” utesluts ur analysen.

Institutionell prestation

Institutionell prestation operationaliseras utifrån två frågor, dels ”Hur nöjd är Du, på det hela taget, med det arbete Sametinget gjort under dessa år, gällande: Sametinget *som myndighet under regeringen*?” och dels ”Hur nöjd är Du, på det hela taget, med det arbete Sametinget gjort under dessa år, gällande: Sametingets *folkvalda organ*?”. De båda frågorna har svarsalternativen ”mycket nöjd”, ”ganska nöjd”, ”inte särskilt nöjd”, ”inte alls nöjd” och ”ingen uppfattning”. ”Mycket nöjd” har värdet 1, ”inte alls nöjd” har värdet 4 och ”ingen uppfattning” värdet 5. Väljarna gör ingen större åtskillnad i sina svar mellan myndigheten och det folkvalda organet och därför kommer frågorna att slås ihop till ett index. Innan detta gjordes så utfördes ett reliabilitetstest för att jämföra variablerna i indexet. Korrelationsmatrisen visade att det fanns en stark positiv relation mellan de två variablerna där Pearson’s R var 0,89. Sedan testades reliabiliteten med Cronbach’s alpha där värdet blev 0,760 vilket är större än 0,7 som är tumregeln för god skalbarhet (Esaïasson et al., 2017, 399). Värdet för att inte vara nöjd var i originalvariablerna högt och därför vänds det på värdena så att ”inte alls nöjd” får värdet 0 och ”mycket nöjd” får värdet 6. ”Ingen uppfattning” kommer att uteslutas ur analysen.

Politisk förtroende ökar när regeringen levererar resultat och resultat som efterfrågas av medborgarna, det vill säga det som Norris (1999) och Easton (1975) kategoriserar som specific

support. De institutioner som kan leverera kommer att vara mer betrodda än de som inte uppfattas fungera korrekt. Institutionell prestation påstås ibland vara den viktigaste förklaringsfaktorn till politiskt förtroende och är därför en viktig förklaring att pröva i studien.

Kontrollvariabler

De kontrollvariabler som kommer ingå i studien är utbildning, politiskt intresse, bostadsort, ålder, kön och inkomst. Det finns kopplingar mellan utbildning, politiskt intresse och förtroende. Enligt forskningen råder det ingen tvekan om att utbildning har en stor inverkan på politiska attityder och beteenden. Forskningen har visat att personer med hög utbildning deltar i större utsträckning i politiken, att de har högre nivåer av politiskt intresse och politisk kunskap och det förväntas att de kommer att vara mer toleranta och ha högre politiskt förtroende. Många menar därför att utbildning är eller har blivit inkörsporten till politiskt engagemang (Hooghe, Dassonneville och Marien, 2015, 1). Det finns också forskning som visar att ekonomisk status, ålder och kön har betydelse för politiskt förtroende (Norén Bretzer, 2005, 49–50).

För kontrollvariabeln utbildning görs 3 dummy-variabler. Utbildning ”låg” som motsvarar studier vid grundskola, utbildning ”medel” som motsvarar gymnasie- eller folkhögskolestudier och utbildning ”hög” som motsvarar studier vid universitet eller högskola. Utbildning ”låg” kommer att vara referenskategori i den fullskaliga modellen. För kontrollvariabeln politiskt intresse används en skala 1–4 där 1 är inte alls intresserad och 4 är mycket intresserad. För kontrollvariabeln bostadsort utgår studien från vilket län man bor i. Där har Norrbotten, Västerbotten och Jämtlands län fått värdet 1 och övriga län och bosatt utomlands fått värdet 0. Detta eftersom 83,9 % av de svarande samerna i undersökningen och 74,4 % totalt bor i dessa tre län. Ålder har en skala från ”18–21” som är det lägsta värdet till ”80-” som har det högsta värdet. Kön är kodat som man och kvinna där kvinna har värdet 1 och man värdet 2. Inkomst består av en skala med värde från 1–12 där 1 börjar med en årsinkomst på 100 000 eller mindre och sedan ökar med 100 000 för varje värde upp till 12 som är en årsinkomst på mer än 1 100 000.

6. Resultat

Tabell 2. Regressionsanalyser med oberoende variabler och kontrollvariablernas effekt. Ostandardiserade B-koefficienter. Standardfel inom parentes. Beroende variabel: Förtroende för Sametinget.

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6	Modell 7	Modell 8	Modell 9	Modell 10	Modell 11
Mellanmänsklig tillit (0–10)	0,033** (0,012)				0,006 (0,010)	0,006 (0,010)	0,006 (0,010)	0,005 (0,010)	0,008 (0,010)	0,008 (0,010)	0,008 (0,010)
Valvinnare (0–1)		0,059 (0,075)			-0,001 (0,061)	-0,001 (0,061)	-0,001 (0,061)	0,002 (0,061)	-0,014 (0,061)	-0,018 (0,010)	-0,016 (0,062)
Känsla av representation (1–4)			0,577*** (0,049)		0,354*** (0,046)	0,353*** (0,046)	0,351*** (0,047)	0,344*** (0,047)	0,344*** (0,046)	0,343*** (0,046)	0,343*** (0,046)
Institutioners prestation (0–6)				0,397*** (0,022)	0,342*** (0,022)	0,342*** (0,022)	0,342*** (0,022)	0,336*** (0,022)	0,336*** (0,022)	0,338*** (0,022)	0,337*** (0,022)
Utbildning medel (0–1)						0,0 (0,085)	-0,002 (0,085)	-0,003 (0,085)	0,062 (0,087)	0,068 (0,088)	0,079 (0,089)
Utbildning hög (0–1)						0,006 (0,082)	0,001 (0,083)	-0,018 (0,083)	0,070 (0,088)	0,085 (0,092)	0,110 (0,096)
Politiskt intresse (1–4)							0,020 (0,043)	0,017 (0,043)	0,003 (0,043)	-0,001 (0,043)	-0,002 (0,043)
Vilket län man bor i (0–1)								-0,164 (0,086)	-0,162 (0,085)	-0,161 (0,085)	-0,168* (0,086)
Ålder (1–8)									0,063** (0,022)	0,063** (0,022)	0,061** (0,022)
Kön (1–2)										0,042 (0,066)	0,050 (0,067)
Inkomst (1–12)											-0,011 (0,013)
Intercept	2,359*** (0,084)	2,535*** (0,052)	1,185*** (0,122)	1,772*** (0,054)	1,002*** (0,120)	1,001*** (0,130)	0,953*** (0,116)	1,136*** (0,192)	0,812*** (0,221)	0,745** (0,244)	0,789** (0,250)
R ²	0,009	0,001	0,144	0,289	0,339	0,339	0,339	0,342	0,349	0,349	0,350
N	818	818	818	818	818	818	818	818	818	818	818

Kommentar: *** p < 0.001, ** p < 0,01, * p < 0.05

Modell 1–4. Bivariata regressionsanalyser

Enligt den första hypotesen ska personer med högre mellanmänsklig tillit också ha högre förtroende för Sametinget. I modell 1 (Tabell 2) visas det bivariata sambandet. För varje stegs ökning i tillit ökar förtroendet med 0,033 skalsteg, vilket är en mycket blygsam effekt. När andra förklaringsfaktorer läggs in i modell 5–11 försvinner sambandet i princip helt.

I modell 2 visas det bivariata sambandet med den beroende variabeln och valvinnare. Enligt den andra hypotesen ska personer som röstat på vinnande partier ha högre förtroende för Sametinget än de som inte röstat på de vinnande partierna. För varje steg en person röstat på ett

vinnande parti ökar förtroendet med 0,059 skalsteg. Detta är också en väldigt blygsam effekt. När andra förklaringsfaktorer läggs in i modell 5–11 försvinner sambandet helt.

Enligt den tredje hypotesen ska personer som ju mer känner sig representerad av ledamöterna också ha högre förtroende för Sametinget. I modell 3 visas det bivariata sambandet. För varje steg ökning i känsla av representation ökar förtroendet med 0,577 skalsteg vilket är en god effekt. När andra förklaringsfaktorer läggs in i modell 5–11 minskar ökningen från 0,354 skalsteg i tabell 5 till 0,343 i modell 11. Vilket fortfarande kan ses som en god effekt och är hittills den enda effekten som varit signifikant.

I modell 4 visas det bivariata sambandet mellan den beroende variabeln och institutioners prestation. Enligt den fjärde och sista hypotesen ska personer som ju mer nöjda de är med institutionens prestation ha högre förtroende för Sametinget. För varje steg i ökad nöjdhet med prestationer ökar förtroendet med 0,397 skalsteg, vilket kan ses som en relativt god effekt. När andra förklaringsmodeller läggs in i modell 5–11 minskar ökningen från 0,342 i modell 5 till 0,337 i modell 11. Variabeln har fortfarande en relativt god effekt och är signifikant.

Modell 5. Multipel regressionsanalys utan kontrollvariabler

Som tidigare nämnt och som vi kan se i tabell 1 försvinner sambanden mellan mellanmänsklig tillit och förtroende, samt sambandet mellan valvinnare och förtroende. För varje steg mot att känna sig bättre representerad ökar förtroendet för sametinget med 0,354 vilket motsvarar cirka en tredjedels skalsteg. Skillnaden mellan en person som inte alls tycker tinget representerar väljarnas åsikter och en person som tycker att tinget mycket bra representerar väljarnas åsikter är $0,354 \cdot 3$ (det är tre skalsteg mellan värde 1 och 4 på den oberoende variabeln) vilket motsvarar drygt ett skalstegs högre förtroende för sametinget på den 5-gradiga skalan. För varje steg mot att bedöma att tinget och myndigheten gör ett bra jobb ökar förtroendet för sametinget med 0,342 vilket också motsvarar ca en tredjedels skalsteg. En person som tycker båda institutionerna gör ett mycket bra jobb har $0,342 \cdot 6 = 2,1$ eller drygt två skalsteg högre förtroende för sametinget.

Modell 11. Multipel regressionsanalys med kontrollvariabler

I modell 11 presenteras samtliga oberoende variabler och kontrollvariabler. Som vi kan se i Tabell 2 finns det nästintill inga samband mellan förtroende och mellanmänsklig tillit och inte heller mellan valvinnare och förtroende. För varje steg mot att känna sig bättre representerad

ökar förtroendet för sametinget med 0,343 vilket motsvarar cirka en tredjedels skalsteg. Skillnaden mellan en person som inte alls tycker tinget representerar väljarnas åsikter och en person som tycker att tinget mycket bra representerar väljarnas åsikter är $0,361 * 3$ (det är tre skalsteg mellan värde 1 och 4 på den oberoende variabeln) vilket motsvarar drygt ett skalstegs högre förtroende för sametinget på den 5-gradiga skalan. För varje steg mot att bedöma att Sametinget som plenum och myndigheten gör ett bra jobb ökar förtroendet för sametinget med 0,337 vilket också motsvarar cirka en tredjedels skalsteg. En person som tycker båda institutionerna gör ett mycket bra jobb kontra en person som inte alls är nöjd är skillnaden $0,337 * 6$ vilket motsvarar drygt två skalsteg högre förtroende för Sametinget. I modell 11 (Tabell 2) kan vi också se att alla kontrollvariabler ger en mycket blygsam effekt eller nästintill inga samband. Värdet för R^2 i modell 11 uppgår till 0,35 vilket ger de oberoende variabelernas förklaringskraft på 35 % av den beroende variabeln på. Det kan tolkas som en förhållandevis god förklaringskraft och innebär att representation och prestation kan förklara en stor del av variationen i den beroende variabeln.

7. Analys och slutsatser

Syftet med uppsatsen har varit att undersöka i vilken utsträckning de etablerade statsvetenskapliga förklaringarna till politiskt förtroende också gäller för samernas förtroende för Sametinget. Det finns många faktorer som förklarar politiskt förtroende, men samtidigt är grunden för politisk förtroende komplex och kan inte stödjas av en enda formel eller förklaring (Listhaug & Jakobsen, 2018). Uppsatsen första hypotes utgick från att personer med högre mellanmänsklig tillit också har högre förtroende för Sametinget. Mishler och Rose (2001) förklarar att även om ursprunget till interpersonell förtroende ligger utanför det politiska systemet så kommer personer som litar på varandra vara mer benägna att samarbeta med varandra när de bildar både formella och informella institutioner. Resultaten från regressionsanalysen visar att det inte finns något samband mellan tillit och samernas förtroende för Sametinget och därför erhåller hypotes 1 inget stöd i denna undersökning.

Hypotes 2 utgår från att väljare som har röstat på ”vinnande” partier har högre förtroende för Sametinget än väljare som inte har röstat på vinnande partier. Forskning från bland annat Anderson et al. (2005) har betonat att medborgare som röstar på partier som vinner val är mer benägna att stödja det politiska systemet än de som röstar på partier som är förlorare i valet. Resultaten från regressionsanalysen visar att det inte finns ett samband mellan att vara valvinnare och förtroende för Sametinget. Därmed erhåller inte heller hypotes 2 stöd i undersökningen.

Uppsatsens tredje hypotes utgår från att ju mer man känner sig representerad av ledamöterna i Sametinget desto högre förtroende har man för Sametinget. Norris (1999) benämner detta som ’den politiska samhälligheten’ och handlar om en känsla av samhörighet och lojalitet med det egna politiska systemet eller nationen och är det som är mest ’diffuse support’. Resultatet från regressionsanalysen visar att det finns ett tydligt signifikant samband mellan att känna sig representerad och förtroende. Den tredje hypotesen vinner därmed stöd i undersökningen.

Den fjärde och sista hypotesen i uppsatsen utgår från att ju mer nöjd man är med institutionens prestation både som myndighet och plenum desto högre förtroende har man för Sametinget. En av de viktigaste förklaringarna till politiskt förtroende är politisk prestation. Politisk förtroende ökar när regeringen levererar resultat och resultat som efterfrågas av

medborgarna, det vill säga det som Norris (1999) och Easton (1975) kategoriserar som specific support. Resultatet från regressionsanalysen visar att det finns ett tydligt signifikant samband mellan att vara nöjd med institutionens prestation och förtroende. Uppsatsen fjärde hypotes vinner därmed stöd i undersökningen.

Resultaten av denna studie visar att personer som känner sig representerade och personer som är nöjd med Sametingets prestation har större förtroende för Sametinget än personer som inte känner sig representerade eller inte alls är nöjda med tingets prestation. Det är alltså två av fyra etablerade förklaringsfaktorer som till viss del kan förklara samernas förtroende för Sametinget. Återigen finns det många faktorer som förklarar politiskt förtroende, men samtidigt är politiskt förtroende komplext och kan inte stödjas av en enda förklaring (Listhaug & Jakobsen, 2018). Det är rimligt att anta att det låga förtroendet för Sametinget hänger hop med den förväntan som finns bland väljarna i kombination med de begränsningar som tinget står inför i och med tingets dubbla roller (Nilsson, Dahlberg & Mörkenstam, 2016, 221). Syftet med inrättandet av ett Sameting i Sverige var för att ”förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk att bevara och utveckla sin kultur” (Sametinget, 2017). Samtidigt återfinns både interna och externa konflikter inom Sametinget, som också är påtagligt i dagens verksamhet (Lawrence & Mörkenstam, 2012, 228). Framtida studier skulle behövas för att i ännu större utsträckning ta reda på mer explicit vilka förklaringsfaktorer som påverkar samernas förtroende för Sametinget. Kanske främst faktorer som kan styrka att det är just de dubbla roller som är skälet till det bristande förtroendet.

8. Referenser

Anderson, C. J., Blais, A., Bowler, S., Donovan, T. & Listhaug, O. (2005). *Losers' Consent*. Oxford: Oxford University Press.

Nilsson, R., Dahlberg, S., & Mörkenstam, U. (Eds.). (2016). *Sametingsval - Väljare, partier och media*. Stockholm: Santérus förlag.

Easton, D. (1975). A Re-Assessment of the Concept of Political Support. *British Journal of Political Science*, 5(4), 435-457

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan - konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.

Follesdahl, A. & Hix, S. (2006). Why There is a Democratic Deficit in the EU: A Response to Majone and Moravcsik. *Journal of Common Market Studies*. 44: 533-562.

Hooghe, M., Dassonneville, R., & Marien, S. (2015). The impact of education on the development of political trust: Results from a five-year panel study among late adolescents and young adults in Belgium. *Political Studies* 63: 123–141

Lawrence, R. & Mörkenstam, U. (2012). Självbestämmande genom myndighetsutövning? Sametingets dubbla roller. *Statsvetenskaplig Tidskrift*, 114(2) 207-239.

Levinson, S. (2007). How the united states constitution contributes to the democratic deficit in america. *Drake Law Review*. 55(4), 859-886.

Listhaug, O., & Jakobsen, T. (2018). Foundations of Political Trust. *In The Oxford Handbook of Social and Political Trust*. Oxford University Press

March, J. G. (1988). *Decisions and Organizations*. Oxford: Basil Blackwell.

Mishler, W. & Rose, R. (2001). What Are the Origins of Political Trust?: Testing Institutional and Cultural Theories in Post-communist Societies. *Comparative Political Studies*. Vol 34, Issue 1, pp. 30 - 62.

Norén Bretzer, Y. (2005). *Att förklara politiskt förtroende - Betydelsen av socialt kapital och rättvisa procedurer*. (Doktorsavhandling, Studier i politik 94, Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet). Grafikerna Livréna i Kungälv AB. Tillgänglig: <https://gu.se/digitalAssets/1226/1226168> Att förklara POLITISKT FÖRTROENDE ylvä_noren_bretzer.pdf

Norris, P. (1999). *Critical Citizens*. Oxford: Oxford University Press.

North, D. C. (1990). *Institutions, Institutional Change, and Economic Performance*. New York: Cambridge University Press

Lagar och statens offentliga utredningar:

SFS 2010:1408, *Lag om ändring av regeringsformen*.

SOU 2008:125, *Grundlagsutredningen*.

UN, 2007. *Deklaration om urfolkens rättigheter*.

Internetkällor:

www.sametinget.se

www.val.se